

Eugen Ionescu¹

ELÉGIÁK APRÓ LÉNYEKÉRT

DAL

Túl rögökön, habokon
látta valaki vajon?

Csillagon járt odafenn,
nem jön vissza sohasem.

Testvérei keresik,
a szívük is könnyezik.

Fent ül most már fehéren,
az Úr Jézus kertjében?

KARTONORSZÁG, VATTAORSZÁG

Abban az országban nincs különbség kő
és madár vagy lélek között:

Vattából vagy kartonból vannak mind.

1 Eugène Ionesco (1909–1994) francia nyelvű életművét a műfajilag igen változatos román írói korszaka előzi meg, amely verseket, rövidprózákat, regényrészleteket, naplófeljegyzéseket, esszéket, publicisztikai írásokat és egy színdarabot foglal magába. Az alábbi válogatás ezekből a fiatalkori szövegekből nyújt ízelítőt. A versek közül négy Ionesco első kötetéből való (*Elégiák apró lényekért – Elegii pentru ființe mici*, Scrisul Românesc, Craiova, 1931) –, amely egyúttal az író egyetlen verseskötete –, kettőt pedig (*Liliomok, Virágok*) a Sf. Sava Líceum folyóirata közölte (1927, 1929). A *Híres író leszél (Vei deveni un mare scriitor)* című Ionesco-szöveg a *Nem (Nu)* című kötetben jelent meg (Vremea, 1934), amelynek első részében a szerző a humor eszközeivel élve, minden gátlást nélkülözve korának elismert és tömjénezett irodalmi személyiségeit támadja, a második részében pedig a kritika műfajára reflektál ironikusan. 1935–1936 között az *Ideea Românească* lap részletekben közölte a befejezetlenül maradt *Victor Hugo groteszk és tragikus élete (Viața grotescă și tragică a lui Victor Hugo)* című parodisztikus életrajzot, amelyet számos nyelvre lefordítottak, és amelyből jelen lapszámban részlet olvasható.

Aki akarja, kiteszi a lelkét
maga mellé,
és úgy néz rá, mint egy idegen lényre:
fák, madarak, emberek lelkét láttam meg így.

Báb-emberek néma imát énekelnek:
Istenüknek fehér a szakálla.
Báb-emberek és vatta-lelkek!
Fogkrém-mosolyok!
Gumifák!
Ártatlan és merev tekintetek!
A színek sápadtak, nem sikoltanak.
A tér két köbméter.
A tűz egy vörös rongy, amit megfoghatsz.

Ezt az országot kartonra mázolta egy gyerek.
A gyerek álmodik: ne ébreszd fel!

ELÉGIA APRÓ LÉNYEKÉRT

Itt egykor egy gyermek
ágya állt, akit elvittek
egy babadobozban
a földes-köves parkba.

Azóta, egy sötét sarokban
a katonák ólomcsendben állnak
megdermedten a trombita mellett,
és képzelt csatákra,
győzelmekre gondolnak.

Egy pléh expresszvonat
a kis kartonállomáson
megrozsdázott a nosztalgiától,
egy liliputi utas
elaludt a vagonocskában.

A szelíd, festett faló
lassan, gondolatban nyerít,
keservesen sír a néma bohóc,
a kifakult harlekin.

ELÉGIA A KORPÁVAL KITÖMÖTT BABÁÉRT

Tönkrement
a baba, amelyik a jobb kezét mozgatta,
ha a bal oldali zsinórt húzták,
és a bal lábát,
ha a jobb oldali zsinórt húzták.

Most már semmije nem mozog.
És senki nem tehet semmit.
Senki semmit.
Vége.

Szeme bárgyú, sírásra áll,
szája legörbült.
A könyökéből, a fejéből és a nyakából:
korpa, korpa, korpa.

Egyéb sem volt benne, csak korpa.
Vére elfolyt láthatatlanul.
De az elfojtott élet
itt maradt a szalma közé lökve,
rongyok között,
fadarabok között,
a bárgyú rongypupilla alatt.

Senki nem sajnálja.

Nevetséges baba volt,
és fel volt horzsolva (az orra).

LILIOMOK

Fehér szimfóniát játszottak a liliumok az este.
Zengő kelyheik szirmokat hullattak,
ütemre szállingóztak, mint a hangjegyek.

E furcsa, megindító dallam remegett.
Felemelkedett csendben, s behatolt a szívbe
a fehér illatok éneke.

(Egy hervadó szirm, a virágtól elszakadtan,
fülsértően rikoltó, eltévelyedett hangként
hamisan vibrált a fennkölt harmóniában.)

Egy ágon a fülemülék csendben figyeltek,
és a zene hallatára feljött a Hold is.

VIRÁGOK

A leszedett virágok poharakban sírnak.
Lepkéekkel, napsütötte kertekkel álmodva
A leszedett virágok a poharakban meghalnak.

A szomorú kelyhek fényfoltokat
Hullatnak búsan.
A rét azt hiszi, azok csak szirmok.
Csak én tudom, hogy nehéz könnyek,
Lélekmorzsák.

Egy dongó híreket hoz nővéreiktől.
Nő a hervadó virágok nosztalgiája.

A leszedett virágok, a mezei virágok
Behalnak a nosztalgiába, és lepkékkal álmodnak,
Kertekkel, napsütéssel.